

بازاندیشی مطالعات مدیریت آموزشی در دو دهه اخیر: درس‌هایی برای آینده

هدی سادات محسنی^{۱*}

Received: 14/12/2018
Accepted: 04/12/2019

صفحات: ۱۷۷-۱۵۴

دریافت مقاله: ۱۳۹۷/۰۹/۲۳
پذیرش مقاله: ۱۳۹۸/۰۹/۱۳

چکیده

پژوهش حاضر در بخش اول از نوع تحلیل شبکه‌های اجتماعی و در بخش دوم از نوع تحلیل استنادی بود. از این رو جزو مطالعات ترکیبی به شمار می‌آید. جامعه آماری شامل ۱۳۴۹ رکورد مستخرج از پایگاه داده-های اسکوپوس بود که در این میان بیشترین مستندات، شامل ۹۸۰ رکورد متعلق به مقالات با پژوهش‌های میدانی، ۱۱۴ رکورد متعلق به مقالات مروری، و ۹۷ رکورد متعلق به کنفرانس‌ها بود. یافته‌های توصیفی پژوهش نشان داد که بر اساس محل انتشار با شاخص بیش‌ترین تعداد و پراستنادترین مقالات، کشور آمریکا در رتبه اول دنیا و پس از آن با شاخص بیش‌ترین انتشار مقالات به ترتیب کشورهای چین، کانادا و استرالیا قرار دارند. بر مبنای مرجع انتشار، پر استنادترین نشریات به ترتیب به فصلنامه مدیریت آموزشی، مجله مدیریت آموزشی و مجله تحقیقات آموزش رهبری که همگی متعلق به کشور آمریکا است، اختصاص دارد. در میان کلیدواژه‌های به‌کار رفته در پژوهش‌ها نیز مفهوم مدیریت آموزشی عمدتاً با مفاهیم رهبری، آموزش و مدیر به‌کار رفته است. همچنین یافته‌های تحلیلی نشان داد که مفهوم مدیریت آموزشی دارای طیف وسیعی از مفاهیم مرتبط بوده و گستردگی، کثرت و تنوع موجود در آن، قابل تأمل است. چنین گستردگی را می‌توان نشان از وسعت موضوعات قابل مطالعه این رشته و در برخی موارد ناشی از عدم تمرکز آن بر مفاهیم تخصصی ویژه‌ی آن قلمداد کرد.

کلید واژگان: مدیریت آموزشی، تحلیل شبکه ارتباطات علمی، علم‌سنجی، تحلیل کتابشناختی

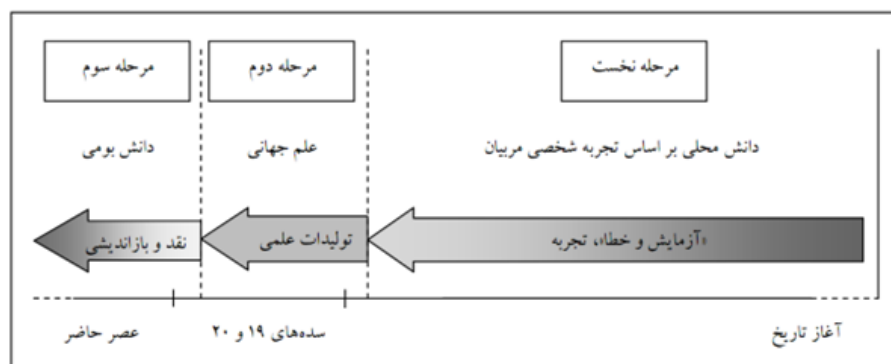
مقدمه

هر رشته علمی به هویت علمی آن پویا و زنده است و رشته مدیریت آموزشی با گذشت بیش از یک قرن، همانند سایر رشته‌های دانشگاهی در فرایند پرفراز و نشیب رشد خود با توفیق‌ها و ناکامی‌های زیادی روبرو بوده است. از نظر (Hallinger & Chen (2014 تحلیل این تغییرات، می‌تواند ما را در شناخت درست از رشته‌های دانشگاهی یاری دهد. Hackmann & McCarthy (2011) مدیریت آموزشی را به عنوان حوزه‌ای تلقی می‌کنند که بر سر دوراهی مانده است. Greendfield (1986) معتقد است مدیریت آموزشی به عنوان یک علم عمل نمی‌کند و در ارائه درک بیشتری از سازمان‌ها و نظارت بر آن‌ها موفق نبوده است. در همین راستا Foster (1999) به نقل از (Oplatka (2010 معتقد است ایده بنیان دانش علمی مدیریت آموزشی، تنها افسانه‌ای برای توجیه موقعیت‌هایی است که استادان مدیریت آموزشی از آن برخوردارند، وگرنه مفاهیم موجود در مدیریت آموزشی به کنترل اوضاع کمک قابل توجهی نمی‌کنند. در وجه مقابل، نظر James Berry (2010) به نقل از (English, Papa, Mullen & Creighton (2012 این است که مدیریت آموزشی و هرگونه برنامه‌ریزی برای آن ابزار لازمی برای اصلاحات آموزشی است. آنچه مسلم است نه تنها مدافعان بلکه منتقدان نیز با این موضوع موافقاند که بدون وجود مدیریت و رهبری آموزشی، هیچ‌یک از مدارس، نخواهند توانست مسیر رو به رشدی را طی کنند (English, Papa, Mullen & Creighton, 2012).

به‌طور کلی رشته مدیریت آموزشی، طیف وسیعی از مفاهیم را شامل می‌شود که کثرت و تنوع موجود در آن، قابل تأمل است. چنین گستردگی را می‌توان نشان از وسعت موضوعی این رشته و در برخی موارد ناشی از عدم تمرکز آن بر مفاهیم تخصصی ویژه حوزه مدیریت آموزشی قلمداد کرد. از دیدگاه (Ozdemir (2011 دامنه فعالیت مدیریت آموزشی به‌مثابه یک رشته دانشگاهی در عین پیچیدگی ذاتی آن، همواره در حال تغییر و تحول است. شاید بتوان گفت با وجود دیدگاه‌های انتقادی مبنی بر بازنگری و فروپاشی روایت‌های گذشته، همچنان به پیشرفت زیادی در زمینه ارزیابی از رشته مدیریت آموزشی دست پیدا نکرده‌ایم (Heck & Hallinger (2005. در این راستا، پژوهش حاضر درصدد بررسی روند مطالعاتی رشته مدیریت آموزشی ظرف ۲۰ سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۹ بود. به این منظور ابتدا اطلاعات به‌طور هدفمند از مقالات منتشر شده در ۲۰ سال گذشته؛ و نیز شناسایی (۱) کشورها؛ (۲) نویسندگان؛ و (۳) نشریات پراستناد در این رشته استخراج شد و سپس مفهوم‌پردازی علمی حاکم بر رشته مدیریت آموزشی؛ تحلیل حوزه-های موضوعی این رشته؛ و ارتباط آن با سایر مفاهیم و کلیدواژه‌های مطرح شده؛ مورد نظر قرار گرفت.

مرور مبانی نظری

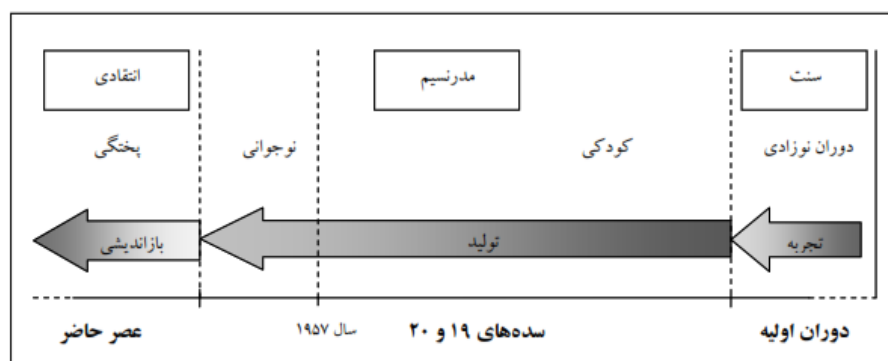
مرور رویدادهای تاریخی این رشته حاکی از آن است که در تاریخ اندیشه مدیریت آموزشی برای گریز از آشفتگی فکری، کوشش‌های زیادی صورت گرفته است. با این وجود، بلاتکلیفی رشته مدیریت آموزشی در نوسان نظریه‌های این حوزه و خلط آن با سایر رشته‌های مدیریتی مشهود است که شاید بسیاری از آن‌ها بر اساس پیش‌فرض‌های اثبات‌گرایی شکل گرفته باشند. بر این اساس یک نگاه غالب، رشته مدیریت آموزشی، بیش از یک قرن سابقه دارد و از بنیان‌های نظری و معرفت‌شناسی غنی برخوردار است، Hosseingholizadeh, Ahanchian, Noferesti, (Kouhsari, 2016). حال اینکه ما تا چه حد از این ذخیره دانشی برخوردار شده‌ایم و آنچه به عنوان علم مدیریت آموزشی وارد کشور ما شده است، تا چه اندازه از اصالت علمی لازم، موجه و متناسب با بسترهای اجتماعی و فرهنگی برخوردار بوده و تا چه حد توانسته نقش مؤثر و مورد انتظار را در جریان‌های علمی و توسعه‌ای ایفا کند، سؤالاتی چالشی و قابل بررسی است. مرور تاریخی تحولات مدیریت آموزشی بر اساس طبقه‌بندی‌های مختلفی قابل طرح است. در پژوهش حاضر جریان‌های غالب تحول در مدیریت آموزشی و سیر تحول مدیریت آموزشی در دنیا، با نگاهی نو در سه مرحله اساسی مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۱. دوره‌های تاریخی سیر تحول مدیریت آموزشی در دنیا (Ahanchian, 2020)

مرحله نخست مربوط به نخستین تجربه‌های بشر در امر نظام‌دهی به یادگیری تا سده نوزدهم میلادی است. مرحله دوم مربوط به قرن نوزدهم و به‌ویژه بیستم است که سازمان‌های آموزشی ساختارهای جدیدی پیدا کردند. بر این اساس ادعا می‌شود که ما در مرحله سوم

قرار گرفته‌ایم که مرحله تحول است در این مرحله مرزهای مدیریت آموزشی گسترش یافته و دانش نظری آن مورد تجدیدنظر واقع شده است. در ادامه مراحل تحول مدیریت آموزشی بر اساس دوره‌های زندگی انسان بازخوانی و بر اساس دوران نوزادی تا پختگی به تصویر کشیده شده است (Ahanchian, 2020).

شکل ۲. دوره‌های تاریخی سیر تحول مدیریت آموزشی بر اساس مهم‌ترین دستاوردها (Ahanchian, 2020)

همانطور که در شکل ۲ مشاهده می‌شود مرحله نخست «دوران نوزادی» مدیریت آموزشی، یا دوران سنت، با وجود اینکه طولانی‌ترین دوره تحول مدیریت آموزشی را در برمی‌گیرد، اما دستاوردهای این دوره، عمدتاً مربوط به دانش ناشی از تجربه‌های شخصی مریدان است و دستاوردهای مدون این رشته در این دوران، چشمگیر نیست و با وجود طول مدت زمان این دوره، آثاری در جهت تأیید ثمربخشی بر آن مشاهده نمی‌شود. مرحله دوم یا دوره پیش از بلوغ مدیریت آموزشی، از سده نوزدهم و مبتنی بر پارادایم «اثبات‌گرایی» تحقق یافت و در مرحله سوم که از آن به عنوان دوران پختگی یاد شد، چتر رویکرد انتقادی بر کلیه رشته‌ها و از جمله رشته مدیریت آموزشی گسترانده شد. مطالعه حاضر ذیل این چتر انجام می‌شود. بسیاری از صاحب‌نظران معتقدند دانش پایه مدیریت می‌بایست شامل مجموعه مفروضات تبیین پذیر، مورد پذیرش و آزمون شدنی در مورد سازمان‌ها و مدیریت باشد و آنچه وجود دارد، این‌گونه نبوده و از این رو دانش آکادمیک مربوط به مدیریت را منکر می‌شوند. آن‌ها معتقدند آموزه‌های مدیریتی فاقد نقش بیرونی صریحی است که بتواند اثرگذاری خود را نشان داده و مانند سایر رشته‌ها در صورت کسب آن، فرد توانایی بالاتری نسبت به سایرین داشته باشد.

در این راستا (Allio (2005) در علم بودن مدیریت تشکیک کرده و شکاف بین نظریه و عمل و مشکلات ساختاری دانشگاه‌ها را مورد توجه قرار داده است. (Litterell, & Foster (1998) مبنای دانش در مدیریت آموزشی را زیر سؤال برده و معتقد است آموزه‌های مدیریتی فاقد نقش بیرونی صریحی است که بتواند اثرگذاری خود را نشان دهد. همچنین ویلسون و وایت به نقل از (Mansourkia, Mansour (1992) بر این باورند که مدیریت آموزشی زمانی علم به حساب می‌آید که اصول جهانی و عام داشته باشد و راه را برای علیت و پیش‌بینی پذیری علمی هموار سازد. (Saeedi Rezvani & Bahremand (2009) نیز مدیریت آموزشی را به شرط اصلاح اساسی در روش‌های آموزشی مدیریت آموزشی، آموزش‌پذیر می‌دانند. در همین راستا Elliot & Reynolds (2001) معتقدند که آموزش مدیریت، به دلیل شیوه‌های آموزش سنتی و ذهنیت مکانیکی موفق نبوده است و (Arefi (2005) معتقد است که فارغ‌التحصیلان دوره‌های مدیریت آموزشی در عمل موفقیت‌چندانی نداشته‌اند. این نشان می‌دهد که اولاً تاکنون بر سر علم بودن و نبودن رشته مدیریت آموزشی توافقی وجود ندارد و ثانیاً به دلیل فقدان شاکله نظری منسجم، امکان آموزش دادن آن با چالش‌هایی روبه‌رو است. یک دلیل محتمل برای طرح چنین سؤالاتی نادانستن قلمرو مدیریت آموزشی در نظر و احساس ناتوانی در کاربست نظریه‌های آن در عمل است.

به نقل از (Rastehmoghdam (2018) برخی مدیریت آموزشی را به عنوان یک رشته علمی قلمداد می‌کنند. (Biglan (1973) و (Bush (1999) و گروهی دیگر آن را یک حوزه کاربردی و (Ribbins, 2006) و برخی (McLellan, Campbell, Fleming, Newell & Bennion, 1988) حوزه مطالعاتی (Oplatka, 2009) در نظر می‌گیرند. جهت ایجاد پویایی سازنده در رشته مدیریت آموزشی، در صورتی که آن را علم تلقی کنیم؛ بازاندیشی، مطالعه تاریخ علم و سیر اندیشه‌های آن، مطالعات نظری زمینه‌ای و بازگشت به میدان‌های کاربرد مدیریت آموزشی با نگاهی نو به ویژگی‌های روش‌شناختی این رشته، مؤثر خواهد بود (Ahanchian, (2019).

پژوهش حاضر با بررسی روند مطالعات رشته مدیریت آموزشی، به دنبال درک سیر تحولات و چگونگی آن بوده است تا از این نظرگاه، قابلیت پیش‌بینی آینده آن، امکان گسترش آن را به‌طور مطلوب و موردنظر فراهم کند. از آنجایی که انجام چنین پژوهش‌هایی در حوزه‌های مختلف می‌تواند ارزش‌های قابل توجهی را به دست دهد، پرداختن به چنین پژوهش‌هایی، به‌ویژه در علوم انسانی و اجتماعی ضروری به نظر می‌رسد. بدین منظور پیشینه پژوهش از دو جنبه روشی (کتاب‌شناختی) و تخصصی رشته مدیریت آموزشی بررسی و در دو بخش زیر ارائه شده است.

بخش نخست - جنبه روشی (کتابشناختی). با استفاده از روش کتابشناختی پژوهش‌های زیادی انجام شده است که برای نمونه برخی از مهم‌ترین آن‌ها که به رشته مدیریت آموزشی ارتباط دارد عبارت‌اند از:

در پژوهش (Khodabandehlou, Mehran, Mohseni, Rajabi (1998) تحت عنوان «مطالعه تحلیلی توسعه حرفه‌ای در آموزش و پرورش پیش‌دبستانی: مروری بر تحقیقات انجام شده در طی ۳۶ سال گذشته»، به بررسی پژوهش‌های انجام شده از سال (۱۹۸۰ تا ۲۰۱۶) در حوزه توسعه حرفه‌ای در آموزش و پرورش پیش‌دبستانی و اوان کودکی که در پایگاه داده‌های آی اس آی^۱ نمایه شده‌اند پرداخته‌اند. در پژوهشی (Rastehmoghdam (2018) تحت عنوان «نگاشت نقشه علم مدیریت آموزشی در سطح جهان بر اساس انتشارات وب آو ساینس^۲ و تبیین آن از دیدگاه خبرگان»، به بررسی ماهیت مدیریت آموزشی و همچنین تحلیل روند پژوهش‌های انجام شده از پایگاه داده‌های وب آو ساینس پرداخته و سپس دیدگاه خبرگان مطرح جهانی را در این حوزه جویا شده است. (Mohseni & Khodabadelou (2017) نیز به همین روش در پژوهشی تحت عنوان «تحلیل کتاب‌شناختی مطالعات ژورنال آموزش عالی، به تحلیل کتاب‌شناختی مجله مذکور پرداخته و سیر مطالعاتی کلمه کلیدی (آموزش عالی) را طی سال‌های (۱۹۹۰-۲۰۱۶)»، مورد تحلیل و بررسی قرار داده‌اند. با پذیرش اعتبار این روش در ترسیم سیمای گذشته و کمک به آینده پژوهی رشته مدیریت آموزشی، پژوهش حاضر نیز به بررسی سیر مطالعات و پژوهش‌های این رشته طی سال‌های (۲۰۰۰ تا ۲۰۱۹) پرداخته است.

بخش دوم - جنبه تخصصی

در پژوهشی (Ahanchian (2019) به بررسی تاریخچه مدیریت آموزشی و سپس دامنه نظری و عملی مدیریت آموزشی با نگاهی نو پرداخته و در ادامه بحث فرهنگ و مطالعات فرهنگی مدیریت آموزشی، ساختار، رفتار سازمانی و بهسازی منابع انسانی را مورد مذاقه قرار داده است. همچنین وی در کتاب دیگری تحت عنوان «پایان مدیریت»، به بازنگری در دانش مدیریت با رویکردی انتقادی پرداخته و فروپاشی روایت‌های مدیریت در دوران مدرن را مورد توجه قرار داده است. به بیان دیگر از یکسو با رویکرد انتقادی به علم مدیریت پرداخته و از سوی دیگر، با مراجعه به نتایج کاربرد آن در دنیای واقعی سازمان‌ها، کوشیده است تا فواید این علم را در گره‌گشایی از مسائل همیشگی بشر به چالش فراخواند.

1. ISI

2. WOS

در پژوهش دیگری (Saeedi Rezvani & Bahremand (2009) به بررسی موضوع امکان‌سنجی آموزش مدیریت و میزان آموزش‌پذیری مدیریت آموزشی پرداختند و اذعان داشتند که گروهی از صاحب‌نظران، به دلایلی نظیر شکاف میان نظریه و عمل مدیریت، قائل به امکان‌ناپذیری آموزش مدیریت هستند. در ادامه علت نقص مشاهده شده در فارغ‌التحصیلان را به کاربران نظریه‌های مدیریت (آموزه‌های مدیریتی) و نه دانش فعلی مدیریت مربوط دانستند و عامل این کاستی‌ها را دریافت آموزش‌های نامناسب و ویژگی‌های شخصیتی غیرمتناسب با شغل مدیریت، برشمردند. (Gross & Norberg (2019 در یک مطالعه اکتشافی تحت عنوان «بنادر آشفته در طوفان: تأثیر دانش‌آموزان تازه‌وارد مدارس سوئد»، به بررسی چگونگی عملکرد رهبران مدرسه، در انجام وظایف خود به‌ویژه در مورد دانش‌آموزان تازه‌وارد می‌پردازد. این مقاله با یک بررسی اجمالی در مورد سیستم مدرسه آموزشی سوئد با تمرکز بر دانش‌آموزان تازه‌وارد، آغاز و در ادامه به بررسی هجوم دانش‌آموزان پناهنده می‌پردازد.

همچنین (Farzaneh, Zeinabadi, Darabi (2018 در مقاله‌ای تحت عنوان «تحلیل رقابتی واحدهای مدیریت آموزشی برای کار در بخش آموزش و توسعه منابع انسانی در سازمان‌های صنعتی»، که با رویکرد اکتشافی ترکیبی و با هدف شناخت و تحلیل صلاحیت‌های فارغ‌التحصیلان مدیریت آموزشی برای کار در زمینه‌های آموزش و توسعه منابع انسانی در سازمان‌های صنعتی انجام شده است، به این نتیجه رسیده‌اند که شایستگی در مدیریت منابع انسانی در سطح متوسط، صلاحیت‌های تجربی زیر حد متوسط و دانش حرفه‌ای، اداری و اجرایی، توسعه حرفه‌ای، اخلاق حرفه‌ای، سواد فناوری اطلاعات و ارتباطات، ادراکی و ویژگی، ارتباطات و روشنفکران بالاتر از میانگین فرضی بوده‌اند.

در کتابی (Glass, Thomas, Masonker, Eaton, Parker & Carver (2004 تحت عنوان «تاریخ مدیریت آموزشی از منظر کتب درسی» پیشینه مدیریت آموزشی از سال ۲۰۰۰-۱۸۲۰ را در شش دوره مجزای تاریخی فراهم می‌کند. این کتاب آثار نخستین رهبران آموزشی را بررسی کرده و چگونگی تأثیر کار آنان بر حرفه مدیریت آموزشی را مورد آزمون قرار می‌دهد و چگونگی تخصصی شدن حوزه مدیریت آموزشی را مورد مذاقه قرار می‌دهد.

روش پژوهش

این مطالعه به بررسی پژوهش‌های مختلف انجام شده در زمینه مدیریت آموزشی طی ۲۰ سال اخیر (۲۰۱۹-۲۰۰۰) که در پایگاه داده اسکوپوس^۱ نمایه شده‌اند، پرداخت. ذیل مفروضه‌های روش کتابشناختی، پژوهش حاضر در بخش اول از نوع تحلیل شبکه‌های اجتماعی^۲ و در بخش دوم از نوع تحلیل استنادی^۳ بود که با استفاده از نرم‌افزار وس‌ویوئر^۴، انجام شد. بر این اساس پژوهش حاضر جزو مطالعات تلفیقی محسوب می‌گردد.

به منظور ترسیم شبکه علمی مدیریت آموزشی، داده‌ها و اطلاعات مقالاتی که در پایگاه استنادی اسکوپوس در طی سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۹ (۲۰ سال اخیر) به چاپ رسیده بودند، انتخاب شدند. انتخاب این پایگاه داده، به دلیل تمرکز بیشتر سایر پژوهش‌ها بر پایگاه داده‌های وب آو ساینس و غفلت از این پایگاه کاربردی بوده است. جستجو در پایگاه داده‌های اسکوپوس با کلمه کلیدی مدیریت آموزشی^۵، در تاریخ ۱۲ اکتبر ۲۰۱۹ انجام شد. بعد از جستجو و پایش اولیه مقالات، رکوردهایی که به‌طور خاص مرتبط به حوزه مدیریت آموزشی بودند تفکیک شدند. بعد از جدا کردن مقالات خارج از حوزه، نهایتاً تعداد ۱۳۴۹ رکورد مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت. به عبارت دیگر حجم نمونه در این پژوهش را تعداد ۱۳۴۹ مقاله‌ای که در حد فاصل سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۹ در خصوص مدیریت آموزشی در پایگاه داده‌های اسکوپوس نمایه شده‌اند، تشکیل داد. به منظور تحلیل داده‌ها و بازشناسی روابط و تعاملات متغیرهای مختلف استفاده شده در پژوهش‌های موردنظر، از یکی از معروف‌ترین نرم‌افزارهای تحلیل شبکه‌های اجتماعی با عنوان وس‌ویوئر، استفاده شد. به همین منظور، اطلاعات کتاب‌شناختی ۱۳۴۹ رکورد بعد از استخراج وارد نرم‌افزار شده و با انجام تحلیل شبکه‌های اجتماعی بر روی آن جداول و اشکال موردنظر با عنوان خروجی نرم‌افزار استخراج و مورد بررسی قرار گرفتند. در ادامه نتایج این تجزیه و تحلیل در بخش دوم به روش تحلیل استنادی عمودی به‌طور کامل تشریح گردید.

یافته‌ها

در این پژوهش، ابتدا جهت بررسی روند مدیریت آموزشی در سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۹، پژوهشگر به دنبال بررسی روند زمانی پژوهش‌های انجام شده در طی ۲۰ سال اخیر بود. به

1. Scopus

2. Social Network Analysis

3. citation analysis

4. VOSviewer

5. Educational Administration

عبارت دیگر در این گام روشن شد که طی این ۲۰ سال، چه تعداد مقاله در این حوزه منتشر شده است که می‌تواند نشانگر میزان اهمیت آن باشد. در ادامه نوع اسنادی که مفهوم مدیریت آموزشی را برای انتشار مدنظر قرار داده‌اند به تفکیک بیان شده و پراستنادترین نشریات این حوزه معرفی شدند. همچنین مهم‌ترین کشورهای همکار در تولید مقالات مرتبط با مفهوم مدیریت آموزشی نیز شناسایی شدند. در نهایت نیز مفهوم‌پردازی علمی حاکم بر مدیریت آموزشی ترسیم و تحلیل گردیده است.

نوع اسناد منتشر شده

اسناد منتشر شده در زمینه مدیریت آموزشی موجود در پایگاه داده‌های اسکوپوس، در قالب اسناد مختلف تولید شده است که در جدول ذیل به تفکیک نوع سند و تعداد رکوردهای ثبت شده ارائه شده است.

جدول ۱: اسناد موجود در پایگاه داده‌های اسکوپوس در زمینه مدیریت آموزشی

نوع سند	ثبت شده‌ها	درصد از ۱۳۴۹
مقاله کامل (پژوهشی)	۹۸۰	۷۲,۵
مقاله مروری	۱۱۴	۸,۵
مقاله کنفرانس	۹۷	۷,۲
فصل کتاب	۸۰	۶
کتاب	۴۵	۳,۳
اثر گردآوری و تنظیم شده ^۱	۱۸	۱,۳
یادداشت ^۲	۴	۰
مقاله کنفرانسی-مروری	۳	۰
اثر در دست اصلاح ^۳	۲	۰
مقاله کوتاه پژوهشی ^۴	۱	۰
تعریف نشده	۵	۰

1. Editorial

2. Note

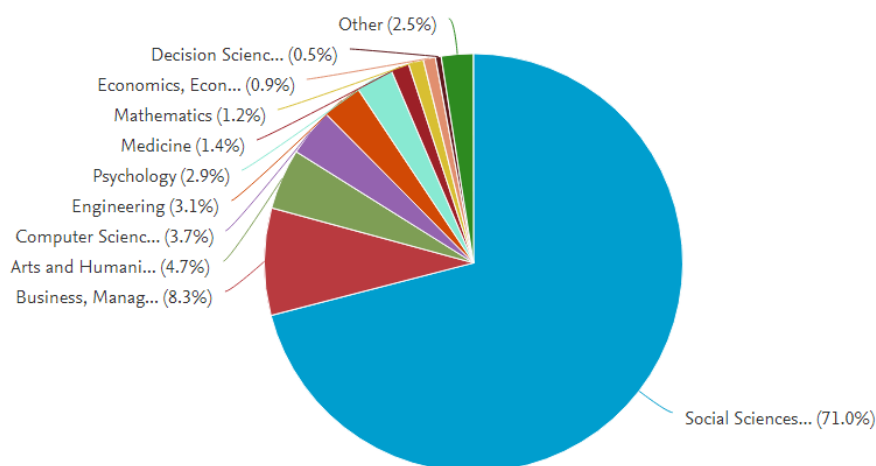
3. Erratum

4. Short Survey

از ۱۳۴۹ رکوردی که در پایگاه داده‌ای اسکوپوس نمایه شده‌اند در میان رکوردهای موجود، ۹۸۰ رکورد متعلق به مقالات، ۱۱۴ رکورد متعلق به مقالات مروری، و ۹۷ رکورد متعلق به کنفرانس‌ها است. به عبارت دیگر می‌توان گفت ۷۲٫۵ درصد رکوردهای نمایه شده مربوط به مقاله‌های کامل پژوهشی و ۸٫۵ درصد مقالات مربوط به مقالات مروری و ۷٫۲ درصد به مقالات کنفرانسی اختصاص دارد.

بیش‌ترین پژوهش‌های انجام شده به تفکیک رشته‌ها

نمودار ۱ نشان می‌دهد که از تعداد ۱۳۴۹ منبع اطلاعاتی در زمینه مدیریت آموزشی که از سال ۲۰۰۰ تا سال ۲۰۱۹ منتشر شده است، بیش‌ترین میزان فراوانی انتشار مقالات در رشته مدیریت آموزشی متعلق به رشته علوم انسانی و اجتماعی است.

نمودار ۱: بیش‌ترین پژوهش‌های انجام شده به تفکیک رشته‌ها

تعداد مقالات منتشر شده طی سال‌های (۲۰۱۹-۲۰۰۰)

در جدول ذیل پژوهش‌های انجام شده در رابطه با مفهوم مدیریت آموزشی به تفکیک تعداد و سال انتشار آن‌ها طی ۲۰ سال (۲۰۰۰ تا ۲۰۱۹) آرایه شده است.

جدول (۲): تعداد و درصد مقالات منتشر شده در زمینه مدیریت آموزشی (۲۰۱۹-۲۰۰۰)

سال چاپ	رکورد	% درصد از ۱۳۴۹
۲۰۱۹	۸۸	۶,۵
۲۰۱۸	۸۲	۶,۱
۲۰۱۷	۷۰	۵,۲
۲۰۱۶	۸۴	۶,۲
۲۰۱۵	۶۰	۴,۵
۲۰۱۴	۱۱۲	۸,۳
۲۰۱۳	۱۱۳	۸,۴
۲۰۱۲	۱۱۳	۸,۴
۲۰۱۱	۹۱	۶,۷
۲۰۲۰	۷۸	۵,۸
۲۰۰۹	۵۹	۴,۴
۲۰۰۸	۶۴	۴,۷
۲۰۰۷	۵۷	۴,۲
۲۰۰۶	۶۸	۵,۱
۲۰۰۵	۶۰	۴,۵
۲۰۰۴	۳۶	۲,۷
۲۰۰۳	۳۴	۲,۵
۲۰۰۲	۲۸	۲,۱
۲۰۰۱	۳۰	۲,۲
۲۰۰۰	۳۲	۲,۳

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌کنید، بر اساس مجموع اطلاعات به‌دست‌آمده، از تعداد ۱۳۴۹ منبع اطلاعاتی در زمینه مدیریت آموزشی که از سال ۲۰۰۰ تا سال ۲۰۱۹ منتشر شده است، بیش‌ترین میزان فراوانی انتشار مقالات به تعداد ۱۱۳ عدد در سال ۲۰۱۲ و ۲۰۱۳ و کمترین میزان فراوانی انتشار مقالات به تعداد ۲۸ مقاله در سال ۲۰۰۲ به رشته تحریر درآمده است.

پر استنادترین نشریات

از میان ۱۳۴۹ سند مورد تجزیه و تحلیل که در پایگاه داده‌های اسکوپوس نمایه شده است، نشریات پر استناد و با ضریب تأثیر بالا در زمینه مدیریت آموزشی مورد بررسی قرار گرفت. از این میان ۲۶۷ سند، مربوط به فصلنامه مدیریت آموزشی آمریکا است. سایر نشریات پر استناد در زمینه مدیریت آموزشی نیز به ترتیب در جدول ذیل آمده است:

جدول (۳): نشریات پر استناد در زمینه مدیریت آموزشی (۲۰۰۰ تا ۲۰۱۹)

درصد از ۱۳۴۹	رکوردها	عنوان منبع
۱۹,۷	۲۶۷	فصلنامه مدیریت آموزشی
۹,۹	۱۳۴	مجله مدیریت آموزشی
۹,۴	۱۲۶	مجله پژوهش در آموزش رهبری
۳,۳	۴۵	مجله بین‌المللی مدیریت آموزشی
۲,۶	۳۵	مجله پژوهش در مدیریت و رهبری آموزشی
۲,۴	۳۲	مجله مدیریت آموزشی و تاریخچه
۲,۳	۳۱	مجله بین‌المللی توسعه آموزشی
۲	۲۸	مجله بین‌المللی رهبری در آموزش و پرورش
۱	۱۴	مجله باز سیج
۰,۶	۱۳	مجله رهبری و اداره مدیریت آموزشی

مفهوم‌پردازی علمی حاکم بر مدیریت آموزشی

به منظور بررسی سیر مفهومی حاکم بر پژوهش‌های انجام شده در اسناد پایگاه داده‌های اسکوپوس، از کلمات کلیدی پرکاربرد در عناوین و چکیده مقالات بهره گرفته شد. بر این اساس پژوهشگر قادر به تفکیک چهار دسته اصلی در مفهوم‌پردازی مدیریت آموزشی گردید که شامل سازوکارهای مدیریتی، چارچوب‌های نظری مدیریت آموزشی، روش‌شناسی مدیریت آموزشی و نقش آفرینان مدیریتی می‌باشد.

برای بررسی و کشف روابط و تعاملات بین متغیرها، کلمات و عبارات به‌کاررفته در عناوین و چکیده مقالات نیز بررسی شد. به همین منظور عناوین و چکیده ۱۳۴۹ مقاله وارد نرم‌افزار شد و تحلیل شبکه‌های اجتماعی بر روی آن‌ها اعمال شد. در ادامه بیش از ۳۸۴۵۰ عبارت و کلمه مستقل در چکیده‌ها و عناوین مقالات شناسایی شد. در مرحله بعد عبارات و کلماتی که بیش از ۲۲۰ بار تکرار داشتند شناسایی و از طریق نرم‌افزار تحلیل شدند. در این مرحله بیش از ۸۷

سازوکارهای مدیریتی (رنگ سبز): در دسته اول از مطالعات صورت گرفته، مهمترین کلمات کلیدی مشتمل بر مدیریت، مدیریت آموزشی، سیستم، فرایند، اطلاعات، مدل، توسعه، تدریس و جز آن است که به رنگ سبز تفکیک شده اند.

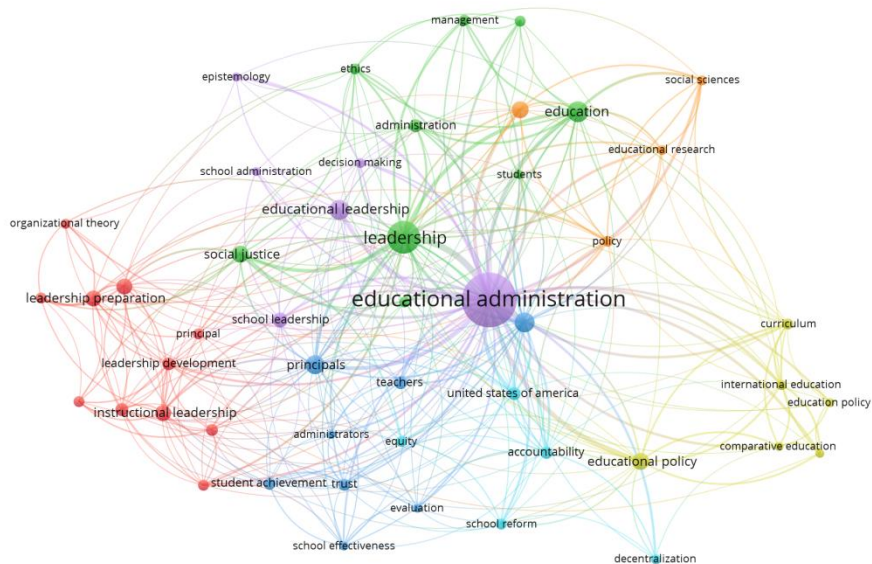
زمینه‌های مدیریت آموزشی (رنگ آبی): در دسته دوم از مطالعات صورت گرفته، مهمترین کلمات کلیدی شامل چارچوب، نظریه، موضوع، ارزش، بافت و زمینه، وضعیت، سیاست، برنامه، رویه و جز آن است که به رنگ آبی متمایز گردیده است.

روش‌شناسی مدیریت آموزشی (رنگ زرد): در دسته سوم از مطالعات صورت گرفته، مهمترین کلمات کلیدی شامل روش‌شناسی، رویکرد و طراحی است که با رنگ زرد مشخص شده است.

نقش آفرینان مدیریتی (رنگ قرمز): در دسته آخر از مطالعات انجام شده که به رنگ قرمز مشخص شده است، مهمترین کلمات کلیدی شامل معلم، مدیر، رهبر مدرسه، شرکت‌کننده و جز آن است که به رنگ قرمز مشخص گردیده است.

طبقه‌بندی پرکاربردترین کلمات کلیدی

در ادامه و به منظور آشنایی با موضوعات پژوهشی در زمینه مدیریت آموزشی، کلمات کلیدی مورد استفاده توسط نویسندگان مقالات موجود در پایگاه داده‌های اسکوپوس (۲۰۱۹-۲۰۰۰)، بررسی شد. در مرحله اول ۳۷۸۹ کلمه کلیدی مختلف از بین مجموعه مقالات بررسی شده استخراج شد. در مرحله بعد، مجموعه کلمات کلیدی که بیش از ۱۵ بار در مقالات تکرار شده بودند جدا گردید. در این مرحله مجموع کلمات کلیدی بیش از ۱۵ بار استفاده ۸۲ کلمه مختلف را شامل شد. این کلمات کلیدی بیش‌ترین تکرار را در مقالات مورد بررسی داشتند. در مرحله بعد، کلمات کلیدی استخراج شده برای تحلیل عمیق‌تر و کشف روابط بین آن‌ها به منظور تهیه یک نقشه مفهومی وارد نرم‌افزار ویوئر شد. نتایج تجزیه و تحلیل کلمات کلیدی پرکاربرد که در مقالات و توسط نویسندگان انتخاب شده بود جهت شناسایی زمینه‌های کاری در این حوزه در شکل زیر نمایش داده شده است.

شکل ۴. شبکه پرکاربردترین کلمات کلیدی استفاده شده در مقالات توسط نویسندگان

همان‌طور که در شکل ۴ مشاهده می‌شود، بر اساس اطلاعات منتشر شده در پایگاه داده‌های اسکوپوس طی سال‌های (۲۰۰۰ تا ۲۰۱۹)، پرکاربردترین کلمات کلیدی در ۶ دسته به رنگ‌های مختلف تفکیک و بر همین اساس به ۶ عنوان برنامه درسی در مدیریت آموزشی، سیاست‌گذاری، نقش‌آفرینان مدیریتی، رهبری، اخلاق در مدیریت، کارکردهای مدیریتی به شرح ذیل طبقه‌بندی گردیده است.

کارکردهای مدیریتی (رنگ بنفش): همان‌طور که در شکل مشاهده می‌شود، این دسته از مطالعات، شامل کلیدواژه‌های مدیریت آموزشی، رهبری آموزشی، تصمیم‌گیری، مدیریت مدرسه، معرفت‌شناسی می‌شود.

زمینه‌های مدیریتی (رنگ آبی): مطابق شکل ۴، این دسته از مطالعات، دربرگیرنده کلیدواژه‌هایی همچون انصاف، اصلاح مدرسه، صداقت، دستاوردها، پاسخگویی، تمرکززدایی، ارزشیابی، اثربخشی مدارس می‌شود.

سیاست‌گذاری (رنگ نارنجی): چنان‌که در شکل مشاهده می‌شود این دسته از مطالعات، کلیدواژه‌های سیاست، پژوهش آموزشی، علوم اجتماعی را در بر می‌گیرد.

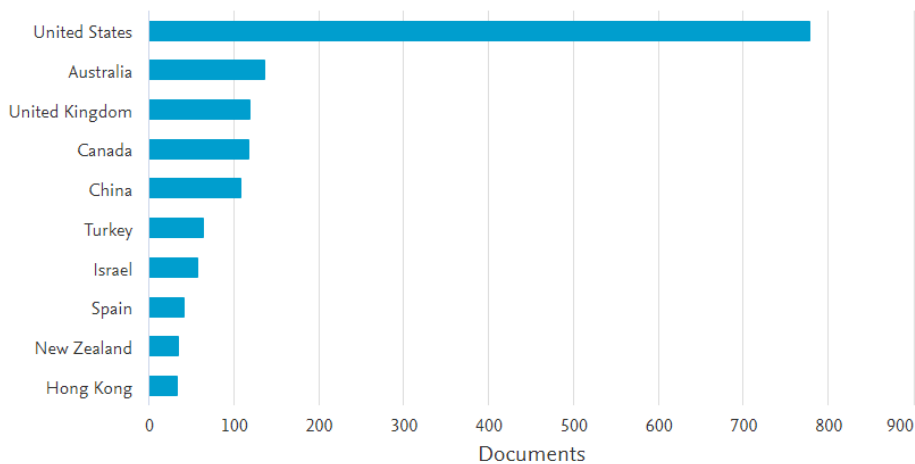
رهبری (رنگ قرمز): مطابق شکل ۴ این دسته از مطالعات، دربرگیرنده کلیدواژه‌های بهسازی رهبری، رهبری ساختاری، تئوری سازمانی، آمادگی رهبری، مدیر است.

برنامه درسی در مدیریت آموزشی (رنگ زرد): همان‌طور که در شکل مشاهده می‌شود این دسته از مطالعات، کلمات کلیدی برنامه درسی، آموزش و پرورش تطبیقی، آموزش بین-المللی و سیاست آموزشی، را در بر می‌گیرد.

اخلاق در مدیریت (رنگ سبز): بر اساس شکل ۴ این دسته از مطالعات، کلمات کلیدی رهبری، عدالت اجتماعی، اخلاق، آموزش و مدیریت، را شامل می‌شود.

برترین کشورها در تولید مقالات مدیریت آموزشی

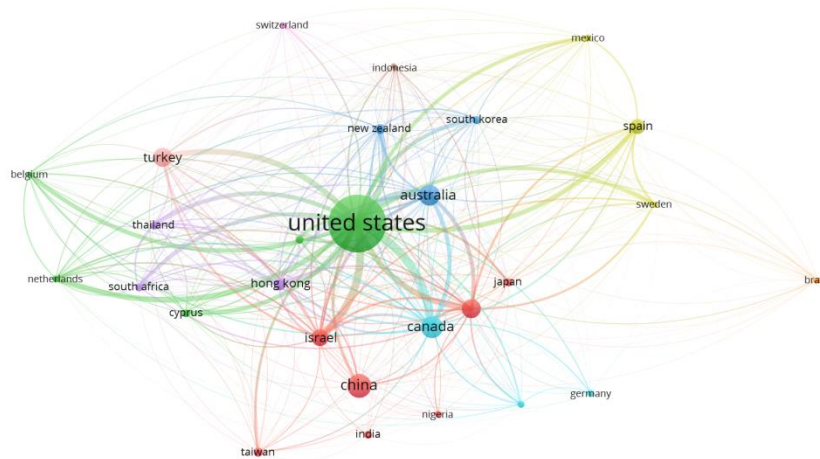
بررسی ۱۳۴۹ سند ثبت شده در پایگاه داده‌های اسکوپوس، نشان داد که در بین محققان ۳۰ کشور برتر پژوهشگران ایالات متحده در چاپ مقالات با کیفیت بالا در رتبه اول قرار دارند. پس از آمریکا، پژوهشگران کشورهای استرالیا، بریتانیا، کانادا، چین، ترکیه، اسرائیل، اسپانیا، نیوزلند، هنگ‌کنگ در رتبه‌های بعدی جای دارند.

نمودار شماره ۲: برترین کشورها به لحاظ استناددهی مدیریت آموزشی (۲۰۰۹-۲۰۰۰)

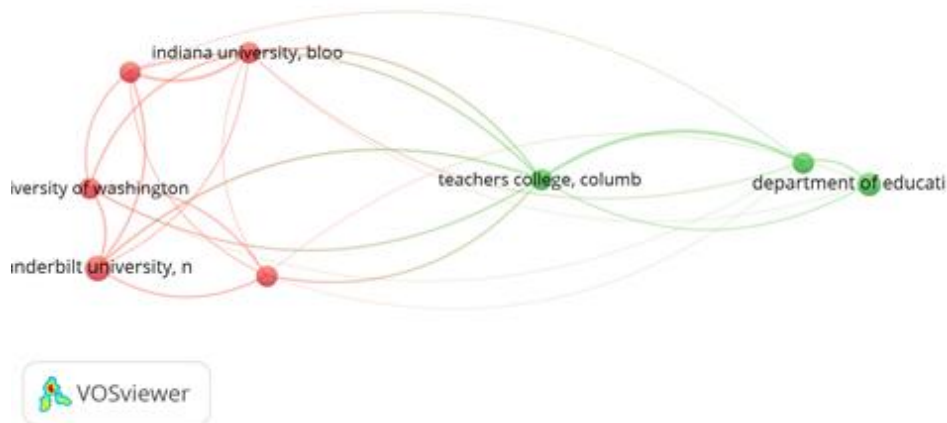
میزان همکاری کشورهای مختلف در تولید مقاله‌های مربوط به مدیریت آموزشی در این بخش میزان ارتباط دانشگاه‌ها با یکدیگر در تولید مقالات مربوط به مدیریت آموزشی مورد بررسی قرار گرفت همان‌طور که در شکل ۵ مشاهده می‌شود، همکاری مشترک پژوهشگران آمریکا با کانادا، استرالیا، چین و ترکیه بیش از سایر کشورها است.

شکل ۵. همکاری مشترک پژوهشگران ۳۰ کشور برتر در تولید مقالات مدیریت آموزشی (۲۰۱۹-۲۰۰۰)

همکاری مشترک میان دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی

میان دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی در حوزه مدیریت آموزشی همکاری‌هایی وجود داشته است که لزوماً دربردارنده مدل معینی از روابط نیست. در شکل زیر (۶) این روابط مشاهده می‌شود.

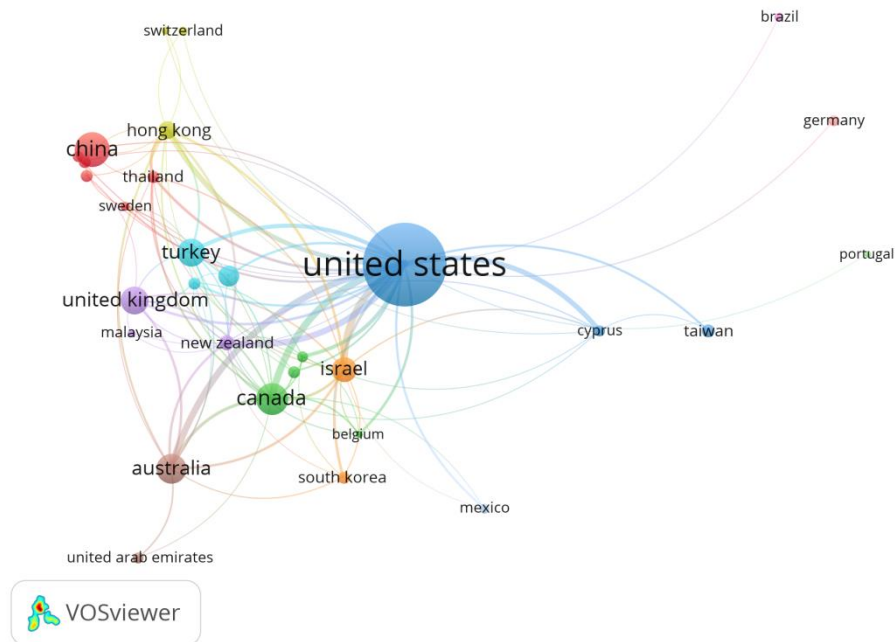

شکل ۶: میزان همکاری دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی در تولید مقالات مدیریت آموزشی

همچنان که در شکل ۶ مشاهده می‌شود وزارت آموزش و پرورش ایالات متحده آمریکا، دانشگاه واشنگتن آمریکا، دانشگاه وندربیلت واقع در نشویل آمریکا و دانشکده معلمان کلمبیای آمریکا، بیش‌ترین میزان تولیدات علمی در این زمینه و همچنین بیش‌ترین همکاری دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی را در تولید مقالات مدیریت آموزشی داشته‌اند.

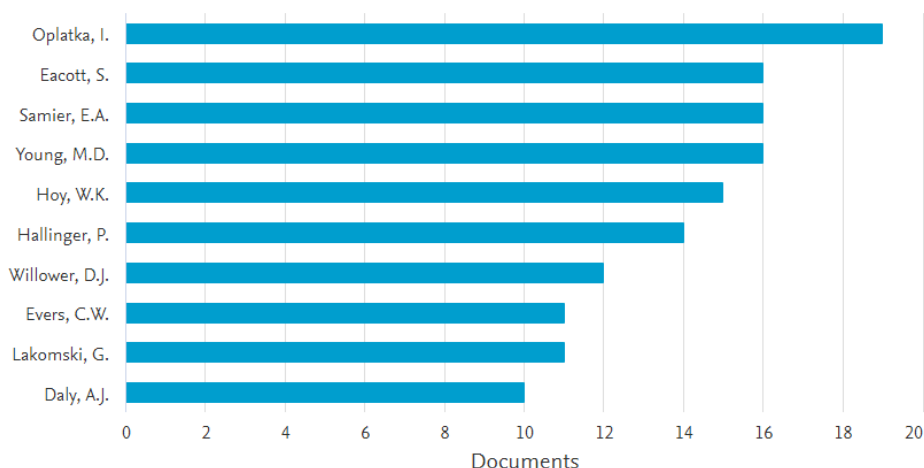
کشورهای برتر به لحاظ استناددهی (کیفیت مقالات)

تحلیل دیگری که بر روی مقالات مربوط به مدیریت آموزشی انجام شد مربوط به کیفیت مقالات بود. همچنان که می‌دانیم امروزه در تمامی رشته‌ها، ژورنال‌های متعددی وجود دارد که رتبه‌بندی‌هایی نیز بر آنها اعمال می‌شود. از نظرگاه بررسی کیفی مقالات یکی از راه‌ها تعداد ارجاعاتی است که به مقالات می‌شود. شکل زیر (۷) بر مبنای پر استنادترین کشورها نشان داده شده است.

شکل ۷: کشورهای برتر به لحاظ استناددهی به عنوان شاخص کیفیت مقالات (۲۰۱۹-۲۰۰۰)

همان‌طور که شکل ۷، نشان می‌دهد در مقوله مقالات با کیفیت کشور آمریکا با اختلاف زیادی از سایر کشورها در رتبه اول قرار دارد. در رتبه‌های بعدی مقالات محققان استرالیا، کانادا و چین از ارجاعات زیادی برخوردارند و در رتبه‌های بعدی مقالات با کیفیت قرار دارند. همچنین نتایج شکل بالا نشان می‌دهد محققان سایر کشورها نیز، بیشتر از کارهای محققان آمریکایی در پژوهش‌های خود استفاده کرده و به آثار این محققان ارجاعات بیشتری داده‌اند. آخرین تحلیلی که بر روی مقالات رشته مدیریت آموزشی انجام شد مربوط به پراستنادترین نویسندگان بود.

نمودار شماره ۳: برترین صاحب‌نظران مدیریت آموزشی به لحاظ استناددهی (۲۰۱۹-۲۰۰۰)

همان‌طور که نمودار شماره ۳ نشان می‌دهد در مقوله نویسندگان پراستناد رتبه اول اپلاتکا با اختلاف بیشتری از سایر پژوهشگران قرار دارد. پس از او سایر نویسندگان به ترتیب عبارت‌اند از: اسکات، سمیر، یانگ، هوی، هالینگر، ویل‌اور، اورز، لکومسکی و دیلی.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از انجام پژوهش حاضر، بررسی روند مطالعات و پژوهش‌های رشته مدیریت آموزشی ظرف دو دهه گذشته بود. مطالعات کتاب‌شناختی هر علمی، علاوه بر اینکه خواننده را به آنچه رخ داده است، آگاه می‌کند، دستیابی به روند حرکت آن علم را نیز نشان داده و نگاه جامعی در ارتباط با موفقیت یا افول آن علم؛ گستره آن؛ تنوع موضوعی؛ و مفاهیم کلیدی آن؛ به دست می‌دهد. بر این اساس، مقاله حاضر به مطالعه پژوهش‌های انجام شده در رشته مدیریت آموزشی ظرف ۲۰ سال گذشته بر اساس تحلیل اطلاعات موجود در پایگاه استنادی اسکوپوس پرداخت. نتایج این پژوهش نشان داد که دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی آمریکا، بیش‌ترین تعداد مقالات در این حوزه را به چاپ رسانده‌اند. بر این اساس می‌توان گفت کشور آمریکا در حوزه مدیریت آموزشی، سرآمد است و در تولید علمی این دانش تخصصی بیش‌ترین سهم را دارد. به تبع پژوهشگران آمریکایی، بیش‌ترین همکاری را با سایر کشورهای توسعه‌یافته مثل کانادا، چین و استرالیا داشتند. همچنین یافته‌های حاصل از بررسی کلمات کلیدی، واژه‌ها و عبارات پرکاربرد در مقالات نشان داد که مفاهیمی چون «رهبری»، «مدیریت»، «آموزش»، «سیاست‌گذاری»،

«مدیریت مدرسه»، «تحقیقات آموزشی» و «عدالت اجتماعی» بیشترین سهم مقالات را به خود اختصاص داده‌اند. در این خصوص تحلیل شبکه ترسیم شده، تنوع موضوعی دانش تخصصی مدیریت آموزشی را نشان می‌دهد. تنوع موجود می‌تواند برای توسعه هر رشته علمی فرصت یا تهدید محسوب شود. فرصت تلقی شدن تنوع موضوعی دانش مدیریت آموزشی از این‌رو است که دربرگیرنده سه سطح کلان (سیاست‌گذاری آموزشی)، میانی (مدیریت سازمان‌های آموزشی و غیرآموزشی) و خرد (مدیریت مدرسه) است و این نشان از اهمیت ویژه و کاربردی بودن دانش مدیریت آموزشی است. بر این مبنا می‌توان گفت توسعه دانش مدیریت آموزشی می‌تواند منجر به ایجاد تحولات شگرفی در تمامی نظام‌های آموزشی و نیز جامعه و صنعت شود و این خود دستاورد متقابلی برای توسعه نظری دانش مدیریت آموزشی است. از طرف دیگر فاصله گرفتن احتمالی برخی پژوهشگران از قلمرو تخصصی رشته و حرکت به سمت آنچه که شاید به‌طور مستقیم به دانش مدیریت آموزشی مربوط نشود، تهدید تنوع موضوعی مطالعات در رشته مدیریت آموزشی است. این دیدگاه به‌ویژه پس از شکل‌گیری رشته‌هایی همچون مدیریت منابع انسانی، آموزش عالی و جز آن قوت گرفته است.

در ادامه شبکه علمی ترسیم شده مدیریت آموزشی علاوه بر آشکارکردن روند رشد این دانش، می‌تواند هدایت‌گر مسیر پژوهشگران این رشته تخصصی باشد. محدودیت پیش روی این پژوهش، نیز ضعف بانک‌های اطلاعاتی داخلی و به تبع آن محدودیت استفاده از نرم‌افزار وس-ویوئر جهت تحلیل داده‌های آن بود. امید است که یافته‌های پژوهش حاضر و سایر پژوهش‌های مشابه در زمینه مدیریت آموزشی، چراغ راهی فراروی این دانش تخصصی و راهگشای حل مسائل پیش روی آن باشد.

منابع

- Ahanchian, M.R. (2020). *Introduction to Educational Administration*, Tehran, Ney Publishing.
- Ahanchian, M.R. (2019). *The End of Management., The Collapse of Management Narratives in Modern Times*, Second Edition, Tehran, Ney Publishing.
- Allio, R. (2005). Leadership development: Teaching versus learning, *Journal of Management Decision*, 7(8), 1071-1077.
- Arefi, M. (2005). Evaluation of Educational Planning Curriculum (Educational Administration) in Iranian Higher Education from the Perspectives

of Students, Specialists and Employers, *Journal of Curriculum Studies*, year 1, No. 1.

Biglan, A. (1973). The characteristics of subject matter in different academic areas. *Journal of Applied psychology*, 57(3), 195.

Bush, T. (1999). Crisis or Crossroad? The Discipline of Educational Management in the Late 1990s. *Journal of Educational Management & Administration*, 27(3), 239-252.

Chuang, K.Y., Chuang, Y.C., Ho, M., & Ho, Y.S. (2011). Bibliometric analysis of public health research in Africa: the overall trend and regional comparisons, *South African Journal of Science*, 107(5-6), 54-59.

Eisner, E. (1985). The Education Imagination, On the design and evaluation of school.

Elliot, C., & Reynolds, M. (2001). The Critical Movement in Management and Manager-Educator Relations. *CMS Conference, Education Stream, Manchester*.

English, F.W., Papa, R., Mullen, C.A., & Creighton, T. (2012). *Educational Leadership at 2050; Conjectures, Challenges and Promises*, translation by Naser Shirbagi, Ph.D & Roya Fatehi., (2019). Tehran, Asar Moaser Publication.

Farzaneh, M., Zeinabadi, H., & Darabi, F. (2018). Analysis of the Competencies of Educational Administration Graduates for Working In The Training sector and Development of Human Resources in Industrial organizations, *Journal of Educational Measurement and Evaluation Studies*, 7(20), 73-102.

Glass, E., Mason, R., Eaton, W., Parker, J.C., & Carver, F.D. (2004). *The History of Educational Administration viewed Through Its Textbooks*, Naser Shirbagi, Ph.D. (1979). Tehran: Asar Moaser Publications.

Greendfield, T.B. (1986). The decline and fall of Science in Educational Administration, *Interchange*, 17(2), 57-80.

Hallinger, p., & Chen, J. (2014). Review of research on educational Leadership and management in Asia: A Comparative analysis of research topics and methods, 1995-2012, *Educational Management Administration & Leadership*, 43(1), 5-27.

Heck, R. H., & Hallinger, P. (2005). The Study of Educational Leadership and Management Where Does the Field Stand Today? *Educational Management Administration & Leadership*, 33(2), 229-224.

Hosseingholizadeh, R., Ahanchian, M.R., Noferesti, A., & Kouhsari, M. (2016). A History of Educational Management Thought with Regards to International Experiences, Mashhad: *Journal of Foundations of Education*. 6(2), 128-152.

Hackmann, D.G., & McCarthy, M.M. (2011). *At a Crossroads: The Educational Leadership Professoriate in the 21st Century*, UCEA Leadership Series: ERIC.

Gladys Styles, J., & Camp Yeaky, C. (1986). *Research and Thought in Educational Administration Theory*, Translated by Seyed Mohammad Mirkamali (Ph.D.). (1986). Yastroon Publications.

Khodabandehlou, R., Mehran, G., Mohseni, H.S., & Rajabi, F. (2019). An Analytical Study of Professional Development in Preschool Education: An overview of the research, *New Thoughts on Education Faculty of Education and Psychology, Alzahra university*, 15(1).

Litterell, J., & Foster, W. (1998). The Myth of Knowledge Base in Administration. In *the Knowledge Base in Educational Administration*. New York: New York Press.

McLellan, J., Campbell, R., Fleming, T., Newell, L., & Bennion, J. (1988). *A History of thought and practice in educational administration*, JSTOR.

Mohseni, H.S., & Khodabadelou, R. (2017). A Bibliometric Analysis of the Journal Studies in Higher Education (1990 – 2016), *ASIA International Conference*.

Mansourkia, M. (1992). *Analysis of Systems and Methods in Management of Administrative, Industrial and Commercial Affairs*. Tehran: Morvarid Publications.

Norberg, K., & Gross, S.J. (2019). Turbulent Ports in a Storm: The Impact of Newly Arrived Students Upon Schools in Sweden, *Values and Ethics in Educational Administration*, 14(1).

Oplatka, I. (2010). *The Legacy of Educational Administration; A Historical Analysis of an Academic Field; as a Scientific Field, translated by Naser Shirbagi*. (2019). Tehran, Asar Moaser Publication.

Oplatka, I. (2009). The field of Educational Administration: A Historical overview of scholarly attempts. *Journal of Educational Administration*, 47(1), 8-35.

Ozdemir, M. (2011). Educational Administration: A Science at the Intersection of Public Administration and Business Administration, *Amme Idaresi*, 44(2), 29-42.

Rastehmoghadam, A. (2018). "Visualization of Global Scientific Map of Educational Administration, Based on Web of Science and its Explanation from Experts' (well-Groundeds) View", Ph.D Dissertation, Allameh Tabataba'i University, Faculty of Psychology and Education.

Ribbins, P. (2006). History and the study of Administration and Leadership in Education: Introduction to a special Issue. *Journal of Educational Administration and History*, 38(2), 113-124.

Saedi Rezvani, M., & Bahremand A. (2009). Reflection on Educational Administration Educability: Criticisms and Perspectives, *Educational Studies and Psychology, University of Ferdowsi Mashhad*, Faculty of Educational Sciences and Psychology.

Schwab, J. (1979). *Remarks made at a group session of American Educational Research Association*, San Francisco.

Values and Ethics in Educational Administration, *Consortium for The Study of Leadership and Ethics in Education UCEA*, 14(1).